

*Pető-Veres Kata*¹

KORTÁRS REFORMÁTUS KERESZTELÉSI PRÉDIKÁCIÓK VIZSGÁLATA A MAGYARORSZÁGI
REFORMÁTUS EGYHÁZBAN²

BEVEZETÉS

Sákramentumaink kiszolgáltatásának gyakorlata, liturgiában elfoglalt helye, hossza és egyházi közbeszédünkben való megítélése időről időre nagy port kavarnak és beszédtemát szolgáltatnak lelkészek, egyházi vezetők, a Magyar Református Egyház istentiszteleti életéért fáradózó, aggódó hívők számára. Az elmúlt hónapok kutatásai arra világítottak rá, hogy sok gyülekezet, lelkész szeretné méltóképpen kiszolgáltatni a keresztséget, ezért a helyi igényekhez, szokásokhoz igazodva és feltehetőleg egyéni elképzelések és jóindulatú újító szándéktól vezérelve feldíszítik az Istentiszteleti Rendtartás egyszerű előírásait és hangulatosabb, személyesebb, család-, és gyermekbarát atmoszféra megteremtésére törekszenek. A kereszteleési gyakorlatunk sokszínűségével foglalkozni egy másik tanulmány témája lehetne, de jelen írásban kizárólag a keresztelezőkön elhangzott vagy folyóiratokban, kötetben megjelent kereszteleési prédikációk vizsgálatára vállalkozom.

A covid világjárvány óta számos gyülekezet él az online közvetítés adta lehetőséggel, ami a kutató számára lehetőséget ad arra, hogy beletekintsen az egyes gyülekezetek istentiszteleti életébe. Ennek köszönhetően több mint félszáz gyülekezet kereszteleői közvetítését volt alkalmam megnézni. A kutatás során célul tűztem ki, hogy minden általam vizsgált gyülekezetnek több kereszteleőjét is megnézzem és a nagyobb, több lelkésszel működő gyülekezetekben több lelkész szolgálatát is megismerjem. Jelenlegi tanulmányomban kizárólag a keresztelezőkön elhangzott kereszteleési beszédek tartalmát, témáját, textusait, a szereztetési ige és a kereszteleés lényegi üzenetének meglétét kívánom vizsgálni, illetve azt, hogy jelen pillanatban mi az az üzenet, teológiai gondolat, amit a legtöbb lelkész releváns üzenetnek vagy elvárásnak tart egy kereszteleői beszédben.

¹ KRE-HDI hallgatója, gyakorlati teológiai alprogram résztvevője, Témavezető: Prof. Dr. Pap Ferenc, dékán (KRE— PK), tanszékvezető egyetemi tanár.

² Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP—23—3—II kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Munkamódszeremhez hozzá tartozott a Magyarországi Református Egyház reformatus.hu oldalán szereplő online eléréssel rendelkező gyülekezetek közvetítéseit kerestem fel először, feldolgoztam az Igazság és Élet című folyóiratban megjelent keresztelési prédikáció-vázlatokat, illetve figyelembe vettem a Dunántúli Református Egyházkerület gondozásában megjelent „Tegyetek tanítvánnyá minden népet...” című prédikációs kötet 55 lelkész által beküldött írásait is.

Jelen tanulmányban a könnyebb ellenőrizhetőség és hivatkozás miatt a publikált keresztelési prédikációkat részesítettem előnyben, ahol találtam az alábbiakban megfogalmazott szempontoknak megfelelőeket.

Ezen felül igyekeztem korábban szolgáló lelkészek hangfelvételen vagy írásban fennmaradt kereszteleseit is gyűjteni. Ez utóbbi munka csak néhány személy hagyatékára korlátozódott, de a jövőbeli terveimhez hozzá tartozik, hogy az 1985-ben hatályba lépett Istentiszteleti Rendtartás óta elhangzott keresztelési beszédek minél nagyobb számban összegyűjtssem és feldolgozzam. Azért tartom ezt a munkát fontosnak, mert 1985 óta a lelkészként szolgáltók között legalább egy generációváltás már lezajlott, de a hallgatók, a gyülekezet, a keresztelésre gyermeküket elhozó családok, illetve a megkereszteltek esetében legalább két generáció cserélődött le. A kutató számára ez a körülmény felvetheti a kérdést, hogy mennyiben próbált másképp kommunikálni a rendszerváltás előtt egy lelkész a keresztelezésen, és mennyiben próbál most más hűrokat megpendíteni ugyanazon sákramentum és a háttérben álló krisztusi parancs ismeretében egy jelen pillanatban is szolgáló lelképásztor.

A gyülekezetek kiválasztásánál fontos volt, hogy minden egyházkerület képviseltetve legyen, illetve, hogy a gyülekezetek között legyen fővárosi, az adott egyházkerület székhelyéről származó igehirdetés, nagyvárosi, kisvárosi és egészen apró falusi gyülekezet is.

ELŐZMÉNYEK A KERESZTELÉSI BESZÉDEK VIZSGÁLATÁHOZ

A keresztelési beszédek tartalmára, formai, terjedelmi elvárásaira nézve a szolgálatát végző lelkész találhat némi segítséget. *Hirdesd az Igét – Az Igehirdetők kézikönyve* címet viselő 1980-ban kiadott kézikönyv jellegéből adódóan is foglalkozik a keresztelezéssel.³ A 2021-ben szintén

³ Fekete Károly: Keresztség, in Békési Andor – Boross Géza – Pásztor János – Szenes László (szerk.): „*Hirdesd az Igét*” – *Igehirdetők kézikönyve*, Budapest, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, 1980, 197–202.

ezen a címen napvilágot látott kézikönyv szintén tárgyalja a keresztelest elődjéhez képest bővebben.⁴

Az 1980-ban kiadott Igehirdetők kézikönyve a kereszteleési igehirdetésre vonatkozó tételeit négy pontban osztotta fel.⁵ Első a keresztség homiletikumának bibliai gyökereinek felvázolása, melynek lényege, hogy Jézus misszióra vonatkozó utasításai mindig a keresztség gyakorlásának kontextusában hangzottak el.⁶ A második egység A kereszteleési igehirdetés homiletikumának hitvallási alapjai címet viseli.⁷ Utalás történik a Hiedelbergi Káté 69.,⁸ 70.,⁹ 73.¹⁰ és 74.¹¹ kérdésére, amely a víz és a bűnök eltörlésének kapcsolatáról, és a Szentlélek munkájáról beszélnek. A második helvét hitvallás XX. fejezete¹² pedig a megkeresztelekedtek egész életen át tartó, a gonosz ellen folytatott ádáz küzdelmét foglalja írásba.

A harmadik egység a kereszteleési igehirdetés elvi homiletikai kérdéseit tárgyalja. E szerint a kereszteleési igehirdetésnek három kérdésre kell választ adnia: „ki szerezte?”, „mit jelképez?” és „mire kötelez?”. E kérdések mentén világossá kell válnia, hogy a keresztség szerzője Jézus Krisztus, jelképezi a bűnök elmosását és a bűnös test és életmód megöklését. A mire kötelez kérdés kapcsán el kell hangozzon, hogy a keresztség nem végcél, hanem kezdete a Krisztus-követésnek.¹³

A negyedik egység a kereszteleési igehirdetés homiletikumának formai homiletikai kérdéseit taglalja. A legfontosabb elvárás a szerző szerint a rövideg, hiszen ez már a második igehirdetés, amit a gyülekezet meghallgat.¹⁴ Ez azonban nem jelenthet tartalmatlanságot. Az igehirdetésnek egyszerre kell szem előtt tartania a kereszteleésen megjelent családost, hogy

⁴ Fekete Károly — Literáty Zoltán — Steinbach József (szerk.): *Igehirdetők kézikönyve*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2021. A szerkesztők között szerepel ifj. Fekete Károly (1960-) a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke (2015-), a Debreceni Református Hittudományi Egyetem egyetemi tanára.

⁵ A tanulmány szerzője id. Fekete Károly (1930–2008), gyülekezeti lelkész, esperes, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezető tanára.

⁶ Fekete: *Keresztség*, 198.

⁷ Uo., 199–200.

⁸ *A Hiedelbergi Káté*, Budapest, Kálvin János Kiadó, 2013, 36.

⁹ Uo., 36.

¹⁰ Uo., 37.

¹¹ Uo., 38.

¹² Bullinger Henrik: *XX. fejezet, A szent keresztségről*, A második helvét hitvallás — Vallástétel és egyszerű magyarázat az igaz hitről és a tiszta keresztyén vallás egyetemes tantételeiről, Budapest, A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, 2017, 129–131.

¹³ Fekete: *Keresztség*, 200–201.

¹⁴ 1980-ban az 1931. január 1-jén életbe lépett Istentiszteleti Rendtartás volt még használatban, amely az istentisztelet végére tette a kereszteleést. Ezért hivatkozik a szerző második igehirdetésésként a kereszteleési beszédre. Az 1985-ben bevezetett és a mai napig használatban lévő Istentiszteleti Rendtartás szintén az istentisztelet végére javasolja a kereszteleés kiszolgáltatását, de jellemzően a legtöbb gyülekezetben az istentisztelet legelején, sok esetben az apostoli köszöntés után végzik el. Az istentisztelet elején lévő kereszteleések az általam elvégzett kutatómunka alapján általánosnak vehetők, kivételt képeznek az istentisztelet végi kereszteleők.

ezáltal személyes legyen az igehirdetés, ugyanekkor a gyülekezethez is szólnia kell az igehirdetőnek. Fontos alapelvek az egyszerűség és a képszerűség. A fejezet szerzője, Dr. Fekete Károly szemléltetésre a bibliai képek használatát kevésbé tartja célra vezetőnek, mert azok magyarázatára kevés idő áll rendelkezésre. Hasznosnak tartja azonban az ellentétpárok használatát. Az imádságban szerepeljen hálaadás és könyörgés. Lehetőleg az igehirdető törekedjen a személyes hangvételre.¹⁵

Az 2021-ben megjelent *Igehirdetők kézikönyve* szerzője távolabbról indítja a sákramentum és igehirdetés kapcsolatát, és arra keresi a választ, hogy ez a két dolog hogyan kapcsolódik össze. Ennek a szoros kapcsolatnak a bemutatása után summázza, hogy a sákramentumi igehirdetés milyen jellemzőkkel bír. A sákramentumi igehirdetés jellege misszió-proklamatív. A sákramentumi igehirdetés exhortatív jellegű, buzdít a keresztyén életvitelre. Magyarázó-tanító jelleggel is bír. Közvetlenül magyarázza, amit a sákramentum mutat. A sákramentumi igehirdetés krisztologikus. Bizonyágtevő jellege is van, közösségi jellege is van, hiszen Krisztus közösségébe vezet. A sákramentumi igehirdetés eszkatologikus jellegű is, mert emlékeztet Krisztus szenvedésére, bizonyító jele az ebből származó kegyelemnek és előre mutató jele a megígért jövődicsőségének. Ennek értelmében a sákramentumi igehirdetés emlékeztetés, bizonyítás és jövődicsőség. Lehetetlen lehetőség.¹⁶

A KERESZTELESI PRÉDIKÁCIÓKAT TARTALMAZÓ GYŰJTEMÉNYEKRŐL

2007-től jelenik meg az Igazság és Élet című folyóirat, amely prédikáció vázlatokat közöl, hogy ezzel segítsék a szolgáló lelkészek munkáját a szószéki szolgálatokban. A vázlatok mellett kortörténeti, bibliai teológiai, exegetikai segítséget is találhat a folyóiratot használó lelképásztor a felkészüléshez. A folyóiratnak vannak visszatérő szerzői, így megfigyelhető, hogy a szerzők többsége a Tiszántúli vagy a Tiszáninneri Egyházkerület keblén belül szolgál. Éppen ezért jónak láttam, hogy a Tiszántúlról és a Tiszáninneről származó kereszteleési igehirdetéseket innen vegyem a könnyebb hivatkozás és az írásban közölt szöveg szerkesztettsége, átgondoltabb volta miatt. A Tiszántúli dominancia ellenére a Dunamelléki Egyházkerület gyülekezetei közül is néhány képviseltetve van, ezért ezeket is használtam, és ahol szükség volt rá, ott az interneten fellelhető prédikációk közül is válogattam. Hátránya ezeknek a

¹⁵ Uo., 201–202.

¹⁶ Bogárdi Szabó István: Prédikáció és a sákramentumok, in Fekete Károly – Literáty Zoltán – Steinbach József (szerk.): *Igehirdetők kézikönyve*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2021, 411–430.

prédikációknak, hogy a szerzők nem közlik, hogy az igehirdetés mikor hangzott el, de a személyes hangvétel, néhány esetben a család körülményeire, ünnepre való utalások miatt biztosra vehetjük, hogy ezek az igehirdetések elhangzottak a prédikációt jegyző lelkész gyülekezetében. Ennek ismeretében nem érheti őket az a vád, hogy fiktív, csak a folyóirat számára íródott bárhol, bármikor elmondható igehirdetések lennének. Az sem jelenthető ki, hogy nem adnak reális képet a mai református kereszteselési igehirdetésekről. A Tiszáninneni Református Egyházkerület esetében nem találtam a folyóiratban elegendő prédikációt, amely az általam felállított szempontoknak megfelelt volna, ezért a Tiszáninneni Református Egyházkerület esetében online közvetítésen elhangzott igehirdetéseket is felhasználtam.

A Dunántúli Református Egyházkerület gondozásában 2018-ban megjelent egy 55 dunántúli református lelkipásztor kereszteselési igehirdetését magába foglaló kötet „Tegyetek tanítvánnyá minden népet...” címmel.¹⁷ A Dunántúli Egyházkerületben meglévő kereszteselési igehirdetési gyakorlat vizsgálatához ebből a gyűjteményből választottam ki az igehirdetéseket. Sajnos a kötetben szereplő prédikációk adatai nagyon egyenetlenek. Valahol az elhangzás pontos dátuma nem szerepel, helyenként csak az év van feltüntetve, vagy semmilyen dátum nincs. Van olyan igehirdető, aki a megkeresztelt gyermek és szülei nevét is közölte. A kötetben szerepel olyan prédikáció is, ahol a lelkipásztor szolgálati helye, vagy a kereszteselés helye nincs feltüntetve. A hiányos adatközlés miatt arra törekedtem az igehirdetések kiválasztásánál, hogy pontos dátum, az elhangzás helye, a lelkipásztor neve, a prédikáció címe és a textus szerepeljen. A gyermek és szülei nevének közlését nem tartom fontosnak, mert kutatásunkhoz semmit nem tesz hozzá, ellenben személyiségi jogokra vonatkozó kérdéseket felvet.

Az öt lényeges adat mellett ezeknek a prédikációknak a kiválasztásánál szempont volt, hogy mind a négy egyházkerületből szerepeljen az egyházkerület székhelye, nagyvárosi gyülekezet, kisvárosi gyülekezet, és község is.

¹⁷ Köntös László — Steinbach József (szerk.): „Tegyetek tanítvánnyá minden népet...”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 2018, 30–31.

NÉHÁNY SZÓ AZ 1985-BEN ÉLETBE LÉPETT ISTENTISZTELETI RENDTARTÁSRÓL

Az 1985 óta hatályban lévő Istentiszteleti Rendtartás így fogalmaz a keresztelési prédikációk kapcsán: „A mi nemzedékünk idejében elhomályosult sokak előtt a sákramentum evangéliumi értelme. A keresztelés népszokássá, névadási ünneppé változott.¹⁸ Ezért mindent el kell követni az igehirdetés, tanítás és imádkozás eszközeivel azért, hogy a gyülekezet újra felismerje a szent keresztség sákramentumának evangéliumi értelmét.”¹⁹

Fontos kiemelni, hogy a Rendtartás egyedül a szerzetési igét (Mt 28, 18–20) tünteti fel mint felolvasandó igehelyet a keresztelési liturgiában.²⁰ Ennek ellenére az általam vizsgált gyülekezetek nagy részében a szerzetési ige mellett másik igét is felolvas a lelkész és erről az igéről beszél.²¹

A keresztelési prédikáció tartalmi jellemzői

Az 1980-ban megjelent az *Hirdesd az Igét – Igehirdetők kézikönyve* című kézikönyv, amely szerint akkor jó egy keresztelési beszéd, ha három dologra válaszol: „ki szerezte?“, „mit jelképez?“ és „mire kötelez?“. E kérdések mentén világossá kell válnia, hogy a keresztség szerzője Jézus Krisztus, jelképezi a bűnök elmosását és a bűnös test és életmód megöklését. A mire kötelez kérdés kapcsán el kell hangozzon, hogy a keresztség nem végcél, hanem kezdete a Krisztus-követésnek.²² A korábban megjelent *Igehirdetők kézikönyve* szerint erre a néhány kérdésre adott válaszból kibomlik a keresztelési prédikáció. Ennek alapján nincs szükség túlbonyolítani a mondanivalót, nincs szükség a egy másodikként felolvasott igeszakasz magyarázatára.

¹⁸ A közel negyven éve napvilágot látott Istentiszteleti Rendtartás ezen a ponton biztosan korrekcióra szorul, mert a jelen megváltozott társadalmi körülmények között a többség már biztosan nem tekinti névadási ceremóniának a keresztelőt.

¹⁹ *Istentiszteleti Rendtartás a Magyar Református Egyház számára*, az Országos Zsinat 1929. évi 550. számú határozatával megállapított szöveg revíziójának tervezete, (kézirat gyanánt), 1950.

Istentiszteleti Rendtartás a Magyarországi Református Egyház számára, Megállapította a VIII. Budapesti Zsinat 1985. április 17-én megnyílt 5. ülészakának 17. sz. határozatával, Budapest, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, 1985, 21.

²⁰ Uo., 70.

²¹ Az *Igazság és Élet* című folyóirat 2007 óta negyedévenként jelenik meg. Ezalatt az idő alatt megközelítőleg 70 db keresztelési prédikáció vázlatot közöltek, hogy ezzel is segítség a lelkészek igehirdetői munkáját. Két számhoz nem sikerült hozzáférnem, mert a 2019-es Ráday Könyvtárat is érintő tűzben megsemmisültek. 67 keresztelési beszédet olvastam itt, ebből 54 alkalommal beszélt a lelkész a szerzetési igén felül választott textus alapján. Ebből arra következtethetünk, hogy a legtöbb lelkész nem érzi elegendőnek a szerzetési ige alapján a keresztség titkának a kifejtését. A közvetítések is hasonló arányt mutatnak.

²² Fekete: *Keresztség*, 200–201.

Boross Géza 1988-ban megjelent homiletikájában fontosnak tartotta, hogy a keresztelési beszéd szóljon arról, hogy Isten szövetségébe fogadja a megkereszteltet, az eredendő bűn miatt szükség van a keresztségre, mert Jézus büntörő ereje kiárad az emberre, beszélni kell Isten kitüntető szeretetéről és minden eszközzel hangsúlyozni kell a szülők számára a hitben való nevelésnek rájuk nehezülő felelősségét. Boross Géza hangsúlyozza, hogy a keresztelési igehirdetés kizárólag a szerzetési ige alapján hangozhat el. Ezzel legitimitást nyer a sákramentum és elkerülhető annak veszélye, hogy a keresztség dogmatikuma háttérbe szorul.²³

Id. Fekete Károly 1993-ban megjelent homiletikájában a következő megállapításokra jut a keresztelési igehirdetések tartalmára vonatkozóan: A sákramentumok kiszolgáltatásakor a sákramentumi igehirdetésben a sákramentumok igei titkát kell kifejtetni és hirdetni. Arról kell szóban beszélni, amit a jelképes cselekedet jelent. A sákramentumi igehirdetés éppen ezért egy nagyon kötött beszéd, alkalomról-alkalomra ugyanazok a gondolatok kell, hogy előjőjenek. Az erdélyi ágendáskönyv tartalmilag meg is köti az igehirdetőt, hogy lehetőleg mindig ugyanazt mondja. A jelenleg is használt Istentiszteleti Rendtartás nem ad semmilyen keresztelési igehirdetési mintát,²⁴ ami megnehezíti a lelkipásztorok munkáját, készülését a sákramentum méltó kiszolgáltatására.

A keresztségi igehirdetésben mindenekelőtt hirdetni kell Isten kegyelmi szövetségét, melynek révén minket örök életre választott ki. A keresztelési beszédeknek hirdetni kell, hogy a keresztség által alámerülünk Krisztus halálába, hogy örök életre támadhassunk fel. Új életben kell járnunk. Az új éltben való lét megköveteli az ó-ember folytonos megöklését. A keresztség kezdet, felvétel az Anyaszentegyházba, a közösség kapuja, de innen a rendszeres úrvacsorával való élésig kell vezessen az út. A szülőknek, a családnak, a gyülekezetnek felelőssége, hogy a megkeresztelt olyan tanításban, nevelésben részesüljön, ami segít neki megismerni Jézus Krisztust, hogy az Urat dicsőítő élete legyen, a gyülekezet, az egyház szolgáló tagjává váljon.²⁵

²³ Boross Géza: *Homiletika*, Budapest, 1988, 196–203.

²⁴ Fekete Károly: *Homiletika*, Debrecen, 1993, 121.

²⁵ Uo., 122.

A KERESZTELÉSI BESZÉDEK EGYHÁZKERÜLETENKÉNT CSOPORTOSÍTVÁ

Dunamelléki Református Egyházkerület

Budapest-Budahegyvidéki Református Egyházközség

Dr. Bogárdi Szabó István saját honlapján tett közzé keresztelési prédikációt is. Ezek közül egy 2017. 08. 06-án elhangzott beszédet választottam.

A keresztelési igehirdetés textusa: Mt 28,18–20

A keresztelési igehirdetés címe: Az igehirdetésnek nincs külön feltüntetett címe, helyette a gyermek nevét olvashatjuk.

Az igehirdetés a szereztetési igében elhangzó „minden” kifejezés kibontása és az egész keresztyén életet felölelő aspektusait mutatja be. Négy ilyen „minden” van. Megtanítani mindazt, amit Krisztus parancsolt, a krisztusi minden része. Az általános vélekedéssel szemben a keresztség nem kezdete a keresztyén életnek, hanem része annak. Akkor teljes a keresztyén életünk, ha ez nem hiányzik belőle.

A második minden az, hogy vannak, akik komolyan veszik, hogy tanítvánnyá kell tenni minden népet és ezért elhozzák megkereszteltetni a gyermeküket. Krisztusnak mindenki életére igénye van.

A harmadik minden, hogy Jézusnak nem szerzett, hanem isteni hatalma van. Övé minden hatalom. Aki ezt megértette, mások számára is közvetíteni szeretné.

A negyedik minden Jézus ígérete, ami a keresztséget sákramentummá teszi. Velünk van minden napon a világ végezetéig. Az igehirdető kívánja, hogy a megkeresztelt gyermek tapasztalja meg a négy mindent, ami az egész életét átöleli.

Az igehirdető a szereztetési igében többször előforduló minden kifejezést bontja ki és Krisztus mindenre kiterjedő hatalmát bizonyítja. A megkeresztelt Krisztus tanítványává lesz és a Krisztus által ajánlott, ígért minden az egész életét körbe öleli.²⁶

²⁶ Bogárdi Szabó István honlapja, <https://bogardiszaboistvan.hu/hu/igehirdetesek/garay-reka-kereszteloje>, (Letöltés: 2024. március 24.)

Budapest-Budahegyvidéki²⁷ Református Egyházközség

Néhai Dr. Szűcs Ferenc 1999 karácsonyán saját unokáját keresztelte meg. Az igehirdetés textusa is klasszikusan karácsonykor felolvasott ige.

A keresztelési igehirdetés textusa: Lk 2,12

A keresztelési igehirdetés címe: A keresztelési beszédnek nincs külön címe, mert egy karácsonyi igehirdetés után következik, melynek címe: Isten mindig közelebb van.

A textusban szereplő jel és a sákramentumokat látható jelekként magyarázó fogalmak vannak összekapcsolva és az igehirdető a két dolog között párhuzamot von. A keresztség látható jele a víz túlmutat önmagán és Isten szövetségét ábrázolja ki, amit Jézus Krisztusban, textusban szereplő gyermek személyében kötött az emberiséggel és személy szerint a most megkeresztelt kisleánnyal is. A megkeresztelt gyermek láthatóan Isten szövetségéhez tartozik, de ez az odatarozás maga után vonja, hogy a szülők, a család vállalja a gyermek keresztyén hitben való nevelését. Az a reménység, hogy a gyermek ezt az odatarozást önként is vállalja majd.²⁸

Az igehirdetés szertartási beszéd, mert a keresztség titkáról, értelméről akar elmondani valamit, a keresztség sákramentumát magyarázza és a textust is arra használja, hogy keresztség mibenléte világosabbá váljon. A textusban szereplő jel és a keresztség vizét jelként aposztrofáló református dogmatika gyönyörű összekapcsolását olvashatjuk ebben az igehirdetésben. A szerző, noha tulajdon unokáját kereszteli, nem törekszik annál személyesebbre, mint ami már a keresztségben, Jézus meghívásában benne foglaltatik. A szoros családi kapcsolat ellenére nincsenek személyeskedő kiszólások, a gyermek jövőjére tett utalások. Jézus meghívása ennek a gyermeknek ugyanannyira szól, mint mindenki másnak.

Budapest-Budafoki Református Egyházközség²⁹

A Budapest-Budafoki Református Gyülekezet a Budapest-Déli Egyházmegyéhez tartozik, Budapest 22. kerületében, tehát a főváros budai oldalán, a külvárosban található.

A megkeresztelt gyermekről, családról nem tudunk meg semmilyen említésre méltó információt, de a gyermekre való utalásból tudhatjuk, hogy csecsemőről vagy pici gyermekről van szó.

²⁷ Az igehirdetést tartalmazó kötet nem tüntette fel, hogy pontosan melyik gyülekezetben volt a keresztelő, illetve hangzott el a prédikáció. Ezt a szerző fia adta tudtomra.

²⁸ Szűcs Ferenc: *Szabadság és megkötöttség*, Budapest, Dunamelléki Református Egyházkerület, 2022, 244–245.

²⁹ Nagy Péter: Fontossági sorrend, *Igazság és Élet*, IV. évf., 2011/4, 689–691.

Néhai Nagy Péter budafoki lelkipásztor a rövid igemagyarázat után egy külön bekezdésben megindokolja az igeválasztást, mert első olvasásra szokatlan. „Úgy gondolom, valóban szokatlan, mégis érdemes a kisgyermekkel kapcsolatban egyet s mást átgondolni az idővel kapcsolatban. A modern ember kilépett, vagy kiesett a bibliai időszemléletből, és újra Kronosz isten gyermekévé lett, aki felfalja saját gyermekeit. Ebbe a rendbe neveljük fel őket, azt gondoljuk, hogy azoknak a dolgoknak van itt az ideje, amit a több szülő is csinál.”³⁰ A magyarázat további részében tételes felsorolást kapunk arról, hogy a gyermekekkel mi minden taníttatnak a szülei, milyen foglalkozásokra járatják, illetve milyen elvárásokat támasztanak az egészen kicsi gyermekkel szemben is és milyen felfokozott félelem uralja a szülőket, hogy valamiről lemarad a gyermeke. A szerző az igehirdetésben reflektál erre a szülői attitűdre.

A keresztelési igehirdetés textusa: Mt 28,18–20 és Préd 3,1

A keresztelési igehirdetés címe: Fontossági sorrend

A keresztelési igehirdetés egyetlen gondolatot szeretne hangsúlyozni és a gyermek nevelésében a legfontosabb helyre emelni. A gyermeket nem szabad úgy nevelni, hogy csak a „célszerű dolgokra” legyen idő. Nem szabad őket idejekorán egy versenybe állítani, aminek se hossza, se vége. A gyermeknek elsősorban a családi kapcsolatok megélésére van szüksége, és arra, hogy Istennel töltsön időt. Ez nem „elfecsérelt idő”,³¹ hanem mindig megtérül. Ebben az esetben lesz áldás a család életén, így élve futhatja meg az ember az Isten által neki szánt pályát.

Az igehirdetés itt is áttételesen a nevelés, tanítás gondolatán halad és egy helyes nevelési stratégia követésére ösztönzi a szülőket a gyermek egészen kicsi korától fogva.

Pécs-Belvárosi Református Egyházközség³²

A megkeresztelt személyéről, családjáról nem tudunk meg semmit, de az igehirdetés végén egyértelmű utalás van arra, hogy szülőknek szól az üzenet.

A keresztelési igehirdetés textusa: Mt 28,18–20

A keresztelési igehirdetés címe: A keresztény ember élete – Isten képernyője

A prédikáció egy képpel nyit, amiben egy tv antennájának működését részletezi a szerző. Az igehirdetés 2008-as, ezért akkor ez a kép még aktuális lehetett. Az antenna akkor sugározza jól

³⁰ Uo., 689.

³¹ Uo., 690.

³² Pécsen két református gyülekezet is működik, de a folyóirat nem jelzi külön, hogy Peterdiné Molnár Judit a Pécs-Belvárosi Gyülekezetben szolgál.

a műsort, ha megfelelően van beállítva. Ilyen a keresztyén ember élete is. Ha Istenre figyel, akkor mások számára is vonzó hívő életet él, ellenkező esetben azonban torz lehet az a látvány, ami mások szeme elé tárul.

Bevezető kép után három keresztyéni életre vonatkozó fogalmat olvashatunk: kiváltság, felelősség és küldetés. A három fogalmat a bevezető képpel magyarázza az igehirdető. Kiváltság, hogy a keresztyén ember életén keresztül ismerheti meg Krisztust. Felelősség, hogy milyen Krisztust látnak meg mások a keresztyén emberen keresztül. Végezetül küldetés is, mert permanens felelőssége az embernek, hogy korigálja magát, kapcsolatban legyen Istennel és mindig törekedjen az Istennel való kapcsolatának helyreállítására.

A befejező gondolatok intik a szülőket, hogy az ő kiváltságuk, felelősségük és küldetésük, hogy gyermekük „elé éljék Krisztust. Ebben a gyülekezet is segítséget kíván nyújtani azzal, hogy egy gyermekbibliát ajándékozunk nektek; hogy szeretettel hívunk alkalmainkra stb.”³³

Az igehirdetés egésze nagyon lazán kapcsolódik a textushoz. A prédikáció mögött azonban megérezhetjük azt a jószándékú törekvést, hogy a nevelés, neveltetés gondolatkörén belül a lelkipásztor igyekszik a szülők figyelmét felhívni arra, hogy a keresztséggel milyen feladatot vállalnak magukra. Krisztust a gyermek elé élni annyit tesz, hogy a második kérdésben foglaltaknak a család igyekszik eleget tenni. Olyan életet kell élniük, amelyből a gyermek számára nyilvánvaló a Krisztus-hit. A hitben való nevelés elkezdését a gyülekezet egy gyermekbibliával segíti és hívja, várja vissza a családot a gyülekezetbe, ahol minden segítséget megadnak ahhoz, hogy a fogadalmukat teljesíteni tudják.

Tahitótfalui Református Egyházközség

A Tahitótfalui Református Gyülekezet az Északpesti Református Egyházmegyéhez tartozik. A település mérete, lakosságának száma miatt község.

A lelkipásztor, Árvavölgyi Béla prédikációja előtt lényegesnek tartja közölni, hogy a keresztelésre hozott gyermek egy nagyon várt gyermek, aki azonban az átlagosnál betegesebb. Azt is megtudhatjuk, hogy a család a gyülekezethez csak lazán kapcsolódik.

A keresztelési igehirdetés textusa: Zsolt 125,1–2

A keresztelési igehirdetés címe: Átkarolja az Úr az Ő népét!

³³ Peterdiné Molnár Judit: A keresztyén ember élete – Isten képernyője, *Igazság és Élet*, II. évf., 2008/2, 99.

A választott zsoltárról is olvashatunk néhány gondolatot, ami az igehirdetésben visszaköszön. A fogság után keletkezett zsoltár szerzője, olvasói már megtapasztalták, hogy a templom eleshet, élhet Isten választott népe elnyomásban, de Istent senki sem győzheti le végérvényesen, mert hatalmasabb mindenkinél.

Az igehirdetés egyetlen gondolatot szeretne a minden bizonnal ezernyi aggodalommal, félelemmel érkező szülőkkel megértetni: ahogyan Tahitótfalut körülvevő hegyek megvédik az ott élőket a természeti csapásoktól (jégeső, vihar stb) és a történelem viszontagságos időszakaiban az emberek menekülhettek a hegyek közé, ugyanúgy Isten gyermekei is védelem alatt állnak és a Sion-hegy magaslataiban nem érheti őket semmilyen bánalom. A szülők nincsenek egyedül a nevelés terhével, a gyülekezet mellettük áll és tárt karokkal várja őket.³⁴

Az igehirdetésen jól érezhető, hogy a gondokkal küzdő, gyermekük egészségi állapota miatt aggódó szülőknek szeretne vigaszt, biztatást nyújtani, és a gyülekezet támogatásáról biztosítani.

Dunántúli Református Egyházkerület

Pápai Református Egyházközség

Pápa a Dunántúli Egyházkerület székhelye, s így a Pápai Egyházmegyéi is. Márkus Mihály keresztelési igehirdetése 2003. április 6-án hangzott el. A prédikációban nem találunk utalást a gyermek nevére, életkorára, de kiemelt státuszát feltételezhetjük két oknál fogva. Az igehirdető így fogalmaz: „Újra és újra azzal kell szembesülnie, hogy felmenőihöz hasonlítják. Állandó figyelmek keresztüztében, elvárásokkal szembesítve kell megpróbálnia irányítania az életét. Újra és újra az orra alá dörgölik majd, hogy egy ilyen gyermeknek ezt vagy azt kell tennie, ezt vagy azt pedig szabad tennie, pedig ő is olyan gyermek, mint a többi. A majd felnőtt korában sem lesz semmivel könnyebb neki.³⁵ A másik körülmény, ami utalhat a gyermek kiemelt státuszára, az az, hogy az igehirdető egy 2003-ban elhangzott keresztelési igehirdetés közlését tartotta fontosnak egy 2018-ban megjelent gyűjteményben. Minden bizonnal a szerző igehirdetési gondosan vannak tárolva, ha 15 évvel korábbi prédikációját be tudta küldeni. A kiemelt sorok egy olyan gyermekről szólnak, akire sok tekintet szegeződik, figyelik a

³⁴ Árvavölgyi Béla: Átkarolja az Úr az Ő népét, *Igazság és Élet*, XIII. évf., 2019/4, 795–796.

³⁵ Márkus Mihály: Isten tervei nagyszerűek, in Köntös László – Steinbach József (szerk.): „*Tegyetek tanítvánná minden népet...*”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 98.

cselekedeteit, szem előtt van. A leírás tökéletesen ráillik egy lelkész gyermekére vagy unokájára.

A keresztelési igehirdetés textusa: Jer 32,17.19

A keresztelési igehirdetés címe: Isten tervei nagyszerűek

Az igehirdetés felütése az, hogy „Istennek semmi sem lehetetlen.” Jeremiás és további bibliai példákkal kerül alátámasztásra ez az állítás. Az ember a saját életében is megtapasztalhatja ezt, amikor reménytelennek hitt helyzeteken Isten áldása felülkerekedik, és ad valamit, ami elérhetetlennek tűnt. Istennek hatalmasak a tervei, és nagyszerűek a tervei. Erre bizonyíték egy gyermek megszületése és Istentől való elfogadása. Isten már a fogantatás előtt ismerte a gyermeket (Jer 1,5).

Az igehirdetésnek két biztatása van. Az egyik, hogy Istennek nagyszerű tervei vannak. Ebben lehet bízni, a gyermek életét alapozni. A másik, hogy szemét rajta tartja az emberek minden útján. Ebből következik, hogy bármit hozhat az élet, Isten az ember mellett áll.

A két ígéret lefedi az egész emberi életet. A múltban megtapasztalhatók voltak Isten tettei, a jövőben pedig ott lesz Isten óvó tekintete.

A prédikáció üzenete a gyermek és az egész család életét igyekszik biztos talajra, szilárd meggyőződésre helyezni. A szerző nem számol könnyű élettel, nem is áztat ezzel senkit, de biztat egy Isten gondoskodásában nyugvó életet, ami reményt ad a jövőre, mert szemét rajta tartja az emberek útjain. Márkus Mihály így fogalmaz: „Így van, így lehet értelme élni, gyermekeket szülni, családot, nemzetet fenntartani.”³⁶

Fontos ez az üzenet egy olyan társadalmi kontextusban, ahol sokan azért nem vállalnak gyermeket, mert elbizonytalanítja őket a jövő. Elbizonytalanítja őket, mert nincs miben, kiben bízniuk. 21 évvel ezelőtt talán kevésbé volt releváns ez az üzenet, mert kevesebbet hallhattunk a világunkat, civilizációnkat fenyegető eseményekről, de most nagyon aktuális.

Székesfehérvári Református Egyházközség

Székesfehérvár a Mezőföldi Református Egyházmegyéhez tartozik.

A prédikációban nem találunk utalást a gyermek nevére, életkorára, de az igehirdetést olvasva csecsemőt, kicsi gyermeket sejtethetünk a keresztelés alanyaként.

³⁶ Uo., 97–99.

Szücs Zsolt László 2017. 09. 10-én mondta el Ne félj! című prédikációját.

A keresztelési igehirdetés textusa: Ézs 43,1–2

A keresztelési igehirdetés címe: Ne félj!

A prédikáció központi üzenete, hogy az emberi élet tele van félelmekkel. Egy gyermek várása, születése is félelmekkel vegyes érzésekkel van tele. De nem csak a szülők, a család fél, a gyermek is fél az ismeretlentől, a biztos elvesztésétől. Isten azonban 365-ször üzeni, hogy ne féljünk. Az igehirdető három pontban, a textus három kijelentésén keresztül magyarázza az igét. „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1).

Ebből következik, hogy nincs okuk a félelemre, mert megváltottak, Krisztus elvette a bűneiket. Isten név szerint ismer és adja megváltását. Istenhez tartoznak, Isten tulajdonai.

Az utolsó bekezdés a keresztség az igehirdető által megfogalmazott lényegét tartalmazza: a keresztség látható jelével Isten aláír egy kétoldalú szerződést az örök életről, amit a gyermek akkor fog aláírni, amikor hitre jut. Ez a szülőket hálára indítja, de kötelességet is jelent, mert istenfélelemben kell a gyermeket nevelniük, hogy a konfirmáción önként tudjon fogadalmat tenni.³⁷

Az igehirdetés hangsúlya az emberi félelmeken és Isten ezekre adott válaszában van, de megfogalmazódik a keresztségben Isten által ígért örök élet is, ami átkeretezi az emberi félelmeket és új távlatokat ad az emberi életnek. Isten nagyvonalúságára a szülők azzal kötelesek válaszolni, hogy megkeresztelt gyermeküket hitben nevelik és a konfirmációra, önálló vallástételre felkészítik.

Siófoki Református Egyházközség

A Siófoki Református Gyülekezet a Somogyi Református Egyházmegyéhez tartozik. Bartha Béla siófoki református lelkipásztor igehirdetése 2018. 03. 04-én hangzott el gyülekezetében. A kötetben nem szerepel a megkeresztelt gyermek életkora, családi körülményei, nevére vonatkozó adat, de az igehirdetést olvasva feltételezhetjük, hogy kisebb gyermek vagy csecsemő a megkeresztelt.

A keresztelési igehirdetés textusa: Mt 28,16–20

³⁷ Szücs Zsolt László: Ne félj!, in Köntös László – Steinbach József (szerk.) „*Tegyetek tanítványa minden népet...*”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 163–164.

A keresztelési igehirdetés címe: Késznek érzitek-e magatokat?

A felvett textus a Mt 28,16–20, ami nem a szűken vett szereztetési ige, hanem annak egy tágabb kontextusa. A prédikációt olvasva világossá válik, hogy mi indokolja a szereztetési igeként számontartott igehelynél kissé hosszabb ige felvételét. Jézus tanítványokhoz való odalépését követően a tanítványok leborultak előtte, de voltak, akik kételkedtek benne. Az igehirdető a kételkedő tanítványok képét és a szülőknek, keresztszülőknek feltett második kérdést kapcsolja össze, és erre fűzi fel a központi üzenetet. Jézus a tanítványokra, tehát emberekre bízta az evangélium hirdetését annak ellenére, hogy bennük is volt kétely, bizonytalanság. Hibáik, kételyeik ellenére sikeresen vitték szerte a világon az örömhírt. A szülők azzal, hogy elhozták a gyermeket megkeresztelni, megfogadják, hogy úgy nevelik és neveltetik a gyermeket, hogy felnőve képes legyen a Szentháromság Istenbe vetett hitéről vallást tenni. A dilemma azonban az, hogy a szülők, a család és általában véve a 21. század embere képes-e a „krisztusi életformát gyerekei, unokái elé élni?”³⁸ „Mennyire van jelen az életünkben az Úr?” „Vajon mennyire tudunk megbirkózni a gyermeknevelés áldott, mégis kihívásokkal teli feladatával?” – teszi fel a kérdést a keresztelést végző. A prédikáció utolsó felütése a bizakodásé, mert ha Jézusra tekintve nevelik a gyermeket, az elbizonytalanító helyzetekben is lesz bizonyosságuk, kapaszkodójuk. Az igehirdetést áldáskívánással fejezi be.³⁹

A prédikáció központi üzenete tehát a keresztyén hitben való nevelés fontossága, a nevelés során fellépő elbizonytalanító tényezők és Jézus Krisztusra, mint a nevelésben, hitben való járásban támogatókra való utalás. Aki tehát megkeresztelteti a gyermekét, fogadalmat tesz arra, hogy hitben neveli és nevelteti, hogy alkalmassá váljon az önálló hitvallástételre, és ezen az úton a Jézus Krisztusba vetett hit fogja segíteni. Az igehirdető bízik abban, hogy mind a család, a gyermek közvetlen környezete és a gyülekezet megoldja is a rá bízott feladatot. „Hiszem, hogy ti is, mi is megoldjuk majd azt a feladatot, amit Urunk ránk bízott!”⁴⁰ – jelenti ki Bartha Béla. Ez a mondat utal a lelkipásztor és a gyülekezet keresztyén nevelésben vállalt felelősségére is. A kötet nem tartalmazza az egyes gyülekezet keresztelési szokásait, liturgiáját, ezért sajnos nem lehetünk benne biztosak, hogy a siófoki gyülekezetben elhangzik-e az Istentiszteleti Rendtartásban szereplő harmadik kérdés, amely a jelenlévő gyülekezetet hívja fogadalomtételre.

³⁸ Bartha Béla: Késznek érzitek-e magatokat?, in Köntös László – Steinbach József (szerk.) „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet...*”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 31.

³⁹ Bartha: *Késznek érzitek-e*, 30–31.

⁴⁰ Uo., 31.

Kaposmérői Református Egyházközség

Kaposmérői Református Gyülekezet a Somogyi Református Egyházmegyéhez tartozik. A fentebb említett 2018-ban megjelent kötetben Szunyiné Szabó Judit küldte be 2018. augusztus 11-én gyülekezetben elhangzott igehirdetését.

A gyermek keresztnévét olvashatjuk, de életkorára, szüleire vonatkozó adatok nincsenek feltüntetve. A prédikáció tartalmát ismerve azonban jó okunk van feltételezni, hogy a megkeresztelt gyermek csecsemő, vagy még egészen fiatal gyermek. „Most még (mármint a szülők) adnak meg mindent, amivel (név) élete bővítködéhet.”⁴¹ Ezzel arra utal a lelkipásztor, hogy a gyermek fiatalságánál fogva függ a szüleitől, és ami számukra fontos, azt fogja megtanulni.

A keresztelési igehirdetés textusa: Jn 10,10

A keresztelési igehirdetés címe: Bővítködés

A keresztelési igehirdetés textusa egy ígéretet fogalmaz meg: „Én azért jöttem, hogy életük legyen, és bőségen éljenek.” Az igehirdetés központi üzenete Isten keresztségben adott ígérete körül fogalmazódik meg. A gyermek a keresztséggel Isten gyermekévé válik, meg lesz jelölve, és ennek köszönhetően Isten által számontartott személlyé válik. A szülők az ígében felolvasott ígéretet kapják. A gyermek a keresztség által Isten gyermekeként életet nyer és bővítködik majd. A gyülekezet kap egy új tagot, aki ugyan még nem tudja ezt, de ennek ellenére a gyülekezet imádságban és reménységben hordozza. Isten is kap a keresztséggel, hiszen a szülők fogadalmat tesznek és ígéretet tesznek arra, hogy ezt a gyermeket úgy nevelik, hogy Istent megismerje. A szülők feladata, hogy a gyermek tőlük megtanulja, hogy Jézus mit tett értünk, Istennek milyen ígéretei vannak. Az életet és a bővítködést is többféleképpen érti a Biblia. Tartalmas és túlradó életet ígér a gyermeknek Isten, aki örül más örömeinek, másokért fáradozik, áldás a környezet számára. Az igehirdető kéri, hogy ezek az ígérek jelentsenek sokat a szülőknek és tanítsanak, beszéljenek Istenről, Jézus Krisztusról a gyermeküknek.⁴²

Az üzenet fókusza tehát Isten keresztségben adott ígérete, és a szülők nevelésben, tanításban vállalt felelőssége. A prédikációban a fogadalom kérdései közül a második, nevelésre,

⁴¹ Szunyiné Szabó Judit: Bővítködés, in Köntös László – Steinbach József (szerk.) „*Tegyetek tanítványa minden népet...*”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 154.

⁴² Uo., 153–155.

neveltetésre vonatkozó köszön vissza, de az igehirdetés elején a szolgálattelvő kijelenti, hogy „a keresztség által befogadjuk őt a keresztyén anyaszentegyházba.”⁴³

Tiszanineni Református Egyházkerület

Miskolc-Perecesi Református Egyházközség

A Miskolc-Perecesi Református Gyülekezet a Borsod-Gömöri Egyházmegyéhez tartozik. A gyülekezet kicsi, a külvárosban található.

Az igehirdetésnek vannak előzményei, a szülők éveken keresztül várták a gyermekáldást. Nehéz éveken vannak túl, és felelősségük tudatában vannak.

A textusról is olvashatunk néhány bevezető gondolatot, amelyben a szerző azt hangsúlyozza, hogy Jézus missziói parancsai mindig összefonódnak a keresztség felvételével.

Az igehirdető több lehetséges témát is felvet, amely a kereszstelőn alkalmas üzenet lehet. Ilyen téma az, hogy Isten mindennapos jelenlétét ígéri. A keresztség jó alkalom arra, hogy a szülőkből tudatosodjék a keresztyén nevelés fontossága. A keresztség a gyülekezet közösségében történik, ezért a csatlakozásra való felhívás is fontos üzenet. A keresztség ajándék, Isten már az anyaméhben gondot viselt rólunk. A keresztség nem csupán szertartás, hanem bűnbocsánat, megváltás, egész életünket meghatározó aktus.

A keresztelési igehirdetés textusa: Mt 28,18–20

A keresztelési igehirdetés címe: A várt gyermek

Az igehirdetésnek két központi gondolata van. A gyermeké a főszerep, de nem szabad elfelejteni, hogy Isten adta ezt a gyermeket, és osztozni akar a család örömeiben. Isten az, aki előbb szeretett mindannyiunkat. A szülők feladata, hogy a gyermeket keresztyén hitben neveljék. „Az Isten meg tud ajándékozni gyermekkel, ezt már megtapasztaltátok. De Isten nem tud keresztyén gyermeket nevelni, ha ti, a családja, ti, akikre bízta, nem segítetek neki ebben.”⁴⁴ Szeretni is sokféleképpen lehet, a szülőket azonban biztatja, hogy jézusi szeretettel szeressék.⁴⁵

A tanulmány szerzője számára kérdés, hogy Isten magához vonzó kegyelme, tanítvánnyá tétele függésben van-e a szülők nevelésétől? Sokan nem kapnak otthon keresztyén nevelést,

⁴³ Uo., 153.

⁴⁴ Tóth Orsolya: A várt gyermek, *Igazság és Élet*, VI. évf. 2012/3, 504.

⁴⁵ Uo., 503–505.

talán azt is mondhatjuk, hogy egyre kevesebben kapnak, Istennek mégis vannak gyermekei, akik keresztyén hitre térnek. A szülők mulasztása nem jelenti azt, hogy később valaki ne találkozhatna Isten igéjével. Ennek jele, hogy vannak felnőtt keresztelők, akik felnőttként köteleződnek el a Szentháromság Isten mellett.

A gyermeket tehát keresztyén hitben kell nevelni és jézusi szeretettel kell szeretni. Ezek az elvárások toronyként magasodhatnak az újdonsült szülők fölé, de ahogyan a missziói parancsban benne van, „Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön”, úgy a minden hatalommal rendelkező Jézustól segítséget kapnak a szülők, hogy küldetésüket teljesíthessék.

Egri Református Egyházközség⁴⁶

Eger az Egervölgyi Református Egyházmegyéhez tartozik.

A családról nem tudunk meg semmit, annyi azonban fontos információ, hogy a gyermeket a covid járvány idején keresztelték meg, amikor várható volt, hogy a következő héten újra bezárnak a templomok. 2021. 03. 08-án volt a keresztelő.

A keresztelési igehirdetés textusa: Mt 28,18–20

A keresztelési igehirdetés címe: mivel a keresztelési prédikáció nem írásban jelent meg, nincs cím.

A keresztelési igehirdetés fókusza az, hogy Jézus Krisztus közösséget vállalt a bűnös emberrel már azzal a cselekedetével, hogy Keresztelő Jánoshoz elmenve megkeresztelkedett. Isten cselekedete az emberért az, hogy szerette és Jézus Krisztusban megváltotta a világot. A megkeresztelt gyermek erről még mit sem tud, a szülők felelőssége, hogy az őt szerető Istenről beszéljenek neki, tanítgassák Isten megelőző szeretetére.

Nyékládháza-Mályi Református Egyházközség⁴⁷

Borsod-Gömöri Református Egyházmegye gyülekezete. A gyülekezet a Facebook-on közvetíti az istentiszteleteket. A keresztelésen megjelent családról is elhangzik néhány adat, amely a gyülekezethez való tartozásukat hivatott bizonyítani. A keresztelő 2024. 03. 10-én volt.

A keresztelési igehirdetés textusa: Mt 28,18–20

⁴⁶ <https://www.facebook.com/watch/?v=428334434937732> (Letöltés: 2024. március 24.)

⁴⁷ <https://www.facebook.com/100070255864318/videos/1154247452267318/> (Letöltés: 2024. március 24.)

A keresztelési igehirdetés címe: mivel a keresztelési prédikáció nem írásban jelent meg, nincs cím

Az igehirdető keresztelési prédikációjában arra helyezi a hangsúlyt, hogy a kereszteléssel a gyermek életében milyen változások állnak be. Ezzel az aktussal Isten népéhez fog tartozni, de ahhoz, hogy be tudjon igazán kapcsolódni, tanulásra, tanításra van szüksége, ami a gyülekezetben való aktív részvételt feltételezi. Az igehirdető biztosítja a családot, hogy Krisztus áldozata az ő gyermekükért is történt.

Telkibányai Református Egyházközség

A Telkibányai Református Gyülekezet az Abaúji Református Egyházmegyéhez tartozó gyülekezet. A település méretét tekintve község.

A keresztelőn megjelent családról nem tudunk meg semmilyen közelebbit, és az igehirdetés sem ad semmilyen információt. Nem derül ki, hogy gyermek vagy felnőtt keresztelőjén hangzott volna, és semmilyen kiszólás sincs, ami választ adna a megkeresztelt személyére.

A keresztelési igehirdetés textusa: ApCsel 8,35–37

A keresztelési igehirdetés címe: A vágy és a lehetőség találkozása

Szalay László Pál igehirdetésében az etióp kincstárnok értelmének fokozatos megnyílását követi végig, melynek végén meglátja a vízben a keresztséghez, a bűnök elmosásához, az új élet kezdetéhez szükséges anyagot.

Az igehirdetés központi gondolata az, hogy az etióp kincstárnok fokozatosan eljutott arra, hogy mivel megismerte a Megváltót, szeretne megkeresztelkedni és a víz szennyét, bűnt elmosó erejében részesedni. Ez a tisztaság iránti vágy kell vezérelje a keresztyén embereket.⁴⁸

Az igehirdetés hallgatósága nem tisztázott. Az üzenet releváns, de az az olvasó érzése, hogy nem konkrét emberekhez, meghatározott helyzetben lévő családhoz szól.

⁴⁸ Szalay László Pál: A vágy és a lehetőség találkozása, *Igazság és Élet*, VIII. évf., 2014/2, 330–334.

Tiszántúli Református Egyházkerület

Debrecen-Nagyerdei Református Egyházközség

A Debrecen-Nagyerdei gyülekezet a Tiszántúli Egyházkerület és a Debreceni Egyházmege székhelyén helyezkedik el.

A megkeresztelt gyermek nemére, életkorára, szüleire vonatkozó adatokat nem olvashatunk, de az igehirdetés üzenete egy csecsemőt, kicsi gyermeket feltételez.

A keresztelési igehirdetés textusa: 1Jn 4,19

A keresztelési igehirdetés címe: A szeretet teljességre jutása

Püski Lajos a Debrecen-Nagyerdei Református Gyülekezet lelkipásztora a textus alapján Isten megelőző, előre adott szeretetéről beszél, amiről a gyermek még semmit sem tud, ahogyan a családja, az őt körülvevő világ dolgai iránt is tudatlan. Isten megelőző szeretete hasonlít a szülők megelőző szeretetére, mert a szülők már a gyermekvállalás gondolatától szerették a gyermeküket, Isten azonban a világ kezdetétől, öröktől fogva. Ez a szeretet hálára, önátadásra kell indítsa a szülőket, akik Isten szeretetéből merítve hitvalló gyermeket kell neveljenek. Ehhez segítséget a gyülekezettől kapnak.⁴⁹

A keresztelési beszéd üzenete ok és okozat viszonyára építkezik. Isten megelőző szeretete az oka annak, hogy a gyermeket hálából, hitben nevelik a szülők.

Hajdúböszörményi Református Egyházközség

Hajdúböszörmény a Hajdúvidéki Református Egyházmege egyik gyülekezete, Hajdú-Bihar Vármegye a megyeszékhely után a második legnagyobb gyülekezete. A településen két református gyülekezet is van. A keresztelési beszéd szerzője, Loment Péter református lelkész a hajdúböszörményi Bocskai téri Református Gyülekezet lelkipásztora.⁵⁰

A kereszteltető család említésre méltó körülményeiről is megtudunk néhány dolgot mind a prédikáció vázlat előtti megjegyzésből, mind a prédikáció olvasása közben. A szülők nem vérszerinti szülők, hanem nevelőszülők, akik átmenetileg gondoznak négy családjától kiemelt gyermeket, akiket elhoztak megkeresztelni. A szerző a textusválasztást az exegézisben

⁴⁹ Püski Lajos: A szeretet teljességre jutása, *Igazság és Élet*, III. évf., 2009/2, 272–273.

⁵⁰ A folyóiratban nincs jelezve, hogy Hajdúböszörmény melyik gyülekezetében szolgál Loment Péter, ennek tisztázását némi utánajárás előzte meg.

indokolja, a ház- és a családépítés ugyanazon héber szóból ered, de ezt sajnos a magyar fordítás nem tudja érzékeltetni.

A keresztelési igehirdetés textusa: Zsolt 127,3–5

A keresztelési igehirdetés címe: Isten ajándéka – feladat!

Az igehirdetés üzenete arra fókuszál, hogy a megjelent szülők ugyan nem vér szerinti szülők, de a gondozásukban lévő gyermekekért megteszik a legtöbbet, amit szülő a gyermekéért megtehet, Isten színe elé helyezik őket és a keresztség által gyermekeivé válnak. A nevelőszülők azzal, hogy gyermekeket nevelnek, ajándéknak tekintik az Istentől adományozott életet, és ezzel keresztyéni hivatásuknak tesznek eleget.⁵¹

Loment Péternek két keresztelési igehirdetését is közölte az Igazság és Élet ugyanazon száma, ezért ezt is elemeztem.

A keresztelési igehirdetés textusa: Jer 3,28 és Mt 28,18–20

A keresztelési igehirdetés címe: Hívás és küldés

A második igehirdetés egy kislány keresztelőjén hangzott el. A szülők meghallották Isten hívását és ennek eleget téve kérik a keresztséget. A keresztség nem más, mint Isten egyezsége, szövetsége az emberrel. A néhány csepp víz Isten szeretetének jele. A szülők felelőssége, hogy beszéljenek Istenről, tanítsák meg neki, hogy van, aki nagyon szereti. A lelkész kéri a családot, hogy kapcsolódjanak be a gyülekezet életébe.⁵²

Derecskei Református Egyházközség

Derecske a Tiszántúli Egyházkerületen belül a Debreceni Egyházmegyéhez tartozik, és a maga alig 9000 fős lakosságával kisvárosnak tekinthetjük.

A keresztelési igehirdetés textusa: Mt 18,11 (Lk 19,10)

A keresztelési igehirdetés címe: Isten kezében

A prédikáció vázlat szerzője, id. Fazakas Sándor fontosnak tartotta a textus legfontosabb kifejezéseit, a görög szöveg által használt szavakat magyarázni. Ez a munka a keresztelési beszédben visszaköszön, mert e kifejezések magyarázatára, kifejtésére és a gyermek életére való vonatkoztatására épül fel az igehirdetés fő üzenete: Jézus Krisztus ezért a gyermekért is

⁵¹ Loment Péter: Isten ajándéka – feladat!, *Igazság és Élet*, IV. évf., 2010/4, 673-674.

⁵² Loment Péter: Hívás és küldés, *Igazság és Élet*, IV. évf. 2010/4, 675–676.

meghalt, és váltásművének hála ezt a gyermeket is bele keresztelheti az Anyaszentegyház Krisztus nevébe. A textus kifejezései (meghívjam, megkeressem, megtartsam) azt a folyamatot mutatják be, ahogyan az ember Jézushoz közel kerül. Jézus mint jó pásztor keresi az embert, ahogyan ezzel a gyermekkel is teszi, amikor a keresztségben neve elé a krisztusi jelző kerül. Itt is elhangzik, hogy a meghívást a szülők nevelése, neveltetése kell kövesse, hogy a gyermek később ne csak hallja a hívást, hanem maga is elinduljon, „Jézus felé, az örök élet kenyere felé.”⁵³

Gávavencsellői Református Egyházközség

Gávavencsellő a Tiszántúli Református Egyházkerülethez és azon belül a Nyírségi Református Egyházmegyéhez tartozik. A korábban önálló Gáva és Vencsellő települések összevonásával jött létre. Lélekszámára való tekintettel nagyközség. Érdekes megemlíteni, hogy a Magyarországi Református Egyház hivatalos honlapján lévő gyülekezeti kereső csak Gáva és Vencsellő néven ad találatot, a település egyesített nevét nem ismeri fel.⁵⁴

A keresztelési igehirdetés textusa: Filippi 1,6

A keresztelési igehirdetés címe: A keresztség mint kezdőpont

Sipos Brigitta is a textus elemzésével kezd, és a Filippi-levelet számos magyarázóhoz hasonlóan az öröm leveleként definiálja. Pál itt Isten elkezdett munkájára és annak véghezviteléről beszél. E két kifejezés köré szerveződik a keresztelési beszéd üzenete is. Azzal, hogy a szülők elhozták a gyermeket megkereszteltetni, elkezdődött a gyermek életében valami, amit Isten véghez is fog vinni. Két kulcsfogalom kibontása történik meg: folytonosság és kiteljesedés. A gyermek élete folytonosságot mutat minden hitben előtte járóval és a keresztelés által kiteljesedés lehet osztályrésze, ahol szét lehet választani a fontosat a lényegteltől. Isten kiteljesedést ígér, ha a gyermeket úgy nevelik és neveltetik, hogy alkalma legyen Istent megismerni. Ebben segítség a hitoktató, a lelkész, a gyülekezet. A gyermek előtt nagy távlatok nyílhatnak és a kiteljesedésének állomásai nem csak a konfirmáció, hanem a gyülekezetbe való bekapcsolódás és a hitvalló élet. A lekipásztor hitet tesz amellest, hogy Isten már elkezdett valamit a gyermek, a család életében. Ő már látja, hogy mivé lesz ez a gyermek. A szülőknek is kívánja ezt a látást.⁵⁵

⁵³ id. Fazakas Sándor: Isten kezében, *Igazság és Élet*, IV. évf., 2010/3, 486–488, 487.

⁵⁴ <https://reformatusmegyhaz.hu/egyhazunk/egyhazunk-felepitesi/> (Letöltés: 2024. március 24.)

⁵⁵ Sipos Brigitta: A keresztség mint kezdőpont, *Igazság és Élet*, III. évf., 2009/1, 102–105.

Textusválasztás gyülekezetenkénti összjegzése

Egyházkerület	Gyülekezet	Textus
Dunamelléki Református Egyházkerület	Budapest-Budahegyvidéki Református Egyházközség	Mt 28,18–20
Dunamelléki Református Egyházkerület	Budahegyvidéki Református Egyházközség	Lk 2,12
Dunamelléki Református Egyházkerület	Budapest-Budafoki Református Egyházközség	Préd 3,1 és Mt 28,18–20
Dunamelléki Református Egyházkerület	Pécs-Belvárosi Református Egyházközség	Mt 28,18–20
Dunamelléki Református Egyházkerület	Tahitótfalui Református Egyházközség	Zsolt 125,1–2
Dunántúli Református Egyházkerület	Pápai Református Egyházközség	Jer 32,17.19
Dunántúli Református Egyházkerület	Székesfehérvári Református Egyházközség	Ézs 43,1–2
Dunántúli Református Egyházkerület	Siófoki Református Egyházközség	Mt 28,16–20
Dunántúli Református Egyházkerület	Kaposmérői Református	Jn 10,10
Tiszáninneni Református Egyházkerület	Miskolc-Perecesi Református Egyházközség	Mt 28,18–20
Tiszáninneni Református	Egri Református Egyházközség	Mt 28,18–20
Tiszáninneni Református Egyházkerület	Nyékládháza-Mályi Református Egyházközség	Mt 28,18–20

Tiszáninneri Református Egyházkerület	Telkibányai Református Egyházközség	ApCsel 8,35–37
Tiszántúli Református Egyházkerület	Debrecen-Nagyerdei Református Egyházközség	1Jn 4,19
Tiszántúli Református Egyházkerület	Hajdúböszörményi Református Egyházközség	Zsolt 127,3–5
Tiszántúli Református Egyházkerület	Derecskei Református Egyházközség	Mt 18,11 (Lk 19,10)
Tiszántúli Református Egyházkerület	Gávavencsellői Református Egyházközség	Fil 1,6

A textusok számbavételekor figyelembe kell vennünk, hogy ugyan egy kivétellel nincs feltüntetve⁵⁶, de a szereztesési ígét valamennyi lelkész a keresztesési liturgia részeként felolvasta. A vizsgált 17 keresztesési prédikációból 6 alkalommal választották textusként a missziói parancsot. A többi esetben más ige alapján prédikált az ighirdető. A másik bibliai ighelyet választók prédikációiban érezhető, hogy a textusként választott ighely kifejtésére törekszenek. A keresztesés mint az Anyaszentegyházba való felvétel aspektusa, a keresztyén hit és életvitel origója jelenik meg. A legtöbb keresztesési ighirdetés üzenete az, hogy a keresztesés a tanítványá tétel kezdete, amit a szülőknek kell nevelés és neveltetés által folytatniuk. Ebben van a keresztesési gyakorlatunk legnagyobb bizonytalansága annak ellenére, hogy a szülők, kereszteszülők erre fogadalmat tesznek.

A legtöbb esetben nem látunk arra törekvést, hogy a szereztesési ige, a választott ige és a kereszteség dogmatikuma harmóniában legyen. Egyik vagy másik lesz hangsúlyosabbá.

⁵⁶ Nagy Péter: Fontossági sorrend című ighirdetése elején egyedüli szerzőként feltüntette a választott ighely mellett a szereztesési ígét is. Egyértelmű, hogy a szereztesési ige felolvasása része a keresztesési liturgiának, de az elmúlt hónapok kutatásai rámutattak, hogy van olyan gyülekezet, ahol elmarad a felolvasás, és a szolgálatot végző legfeljebb utal a missziói parancsra. Nagy Péter: Fontossági sorrend, *Igazság és Élet*, IV. évf., 2011/4, 689–691.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az 1985-ben hatályba lépett Istentiszteleti Rendtartás a keresztelési liturgiában csak a szereztetési ige felolvasását és annak alapján történő rövid igehirdetést ír elő.⁵⁷ Ennek ellenére nagyon általános gyakorlatnak tekinthetjük, hogy a szereztetési ige után a legtöbb lelkész bizonyos megfontolások alapján felolvas egy második igét, így a szereztetési ige a lekió funkcióját tölti be a keresztelési szertartásban, ami sok esetben azt jelenti, hogy hangsúlytalanná válik. A választott igehely gyakorlata talán nem problémás, ha a szereztetési igével együtt, egymást kiegészítve, megvilágítva kerül kifejtésre és a keresztség igazi üzenete kerül megfogalmazásra. A keresztségi liturgiában elmondott prédikáció szertartási beszéd, amelynek jól megkülönböztethető jegyei vannak. A szertartási beszéd témalehetőségei sokkal korlátozottabbak a prédikációhoz képest. Szorosan vett értelemben a keresztség titkáról, a keresztségben jelzett dolgokról, Krisztusról mint a keresztség szerzőjéről lehet és kell szót ejteni. Az 1980-ban megjelent Igihirdetők kézikönyve három kérdés megválaszolása mentén határozta meg a keresztelési beszéd tartalmát. A szertartási beszéd jellegét tekintve rövid, ennek a három kérdésnek a megválaszolása mellett ezt siketül is betartani.

Jól látszik, hogy a keresztlő lelkészek számára az a legfontosabb üzenet, hogy a keresztelés kezdet, amit a keresztyén hitben való nevelés, neveltetés kell kövessen. Ezzel meg is válaszolják az Igihirdetők kézikönyvében feltett azon kérdést, hogy mire kötelez a keresztség. Ez összekapcsolódik a szereztetési igében elhangzó „Tegyetek tanítvánnyá minden népeket”

A keresztelés dogmatikumára csak nagyon kevesen utalnak, a kálvini szövetségteológia ritkán kap hangot, a keresztségben megjelenő jel és jelzett nincs kifejtve. A hitvallási irataink ide vonatkozó részei nem kerülnek elő. Van olyan keresztelési prédikáció, ahol a keresztség szerzőjéről, Jézusról nincs szó. Hangsúlyosabbak a gyermek nevelésére vonatkozó tanácsok, a szülők biztatása, a gyülekezet segítségének felajánlása. A keresztyén hitben való nevelés mikéntjeinek felmutatása.

Az egyház mindig úton van, keresi a megfelelő eszközöket, hogy az embereket megszólítsa az evangéliummal. Annak hatásfokát kevéssé tudjuk mérni, hogy egy ilyen érzelmileg felfokozott eseményen, mint a keresztlő, mennyire ér célba az üzenetünk. Azt biztosra vehetjük, hogy sokan sokféleképpen értelmezik a keresztelési beszéd műfaját, tartalmát, és sok

⁵⁷ *Istentiszteleti Rendtartás a Magyarországi Református Egyház számára*, Megállapította a VIII. Budapesti Zsinat 1985. április 17-én megnyílt 5. ülészakájának 17. sz. határozatával, Budapest, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, 1985, 70.

esetben azt látjuk, hogy ez rovására megy annak, hogy református híveinknek esélye legyen megérteni, hogy mi olyan különleges a keresztségben, miért érezte Jézus fontosnak azt, hogy maga is részesedjen benne, miért volt az első keresztyének számára döntő, az egész életüket meghatározó esemény a keresztség, és Luther Márton miért tekintett élete válságos pillanataiban bizalommal arra a felíratra, hogy „Meg vagyok keresztelve.”

Nagy szükség lenne a fogalmak tisztázására, jó példák közlésére és megújulásra mind liturgiánkban, mind igehirdetésünkben, mind pedig a sákramentumainkkal való élésünkben.

BIBLIOGRÁFIA

BÉKÉSI Andor – BOROSS Géza – PÁSZTOR János – SZENES László (szerk.): „*Hirdesd az Igét*” – *Igehirdetők kézikönyve*, Budapest, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, 1980.

KÖNTÖS László – STEINBACH József (szerk.): „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet...*”, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, Pápa, 2018, 30–31.

A Hiedelbergi Káté, Budapest, Kálvin János Kiadó, 2013.

ÁRVAVÖLGYI Béla: Átkarolja az Úr az Ő népét, *Igazság és Élet*, XIII. évf., 2019/4, 795–796.

BARTHA Béla: Késznek érzitek-e magatokat? in Köntös László – Steinbach József (szerk.): „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet...*”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 30–31.

BOGÁRDI SZABÓ István honlapja, <https://bogardiszaboistvan.hu/hu/igehirdetesek/garay-reka-kereszteloje>.

BOGÁRDI SZABÓ István: *Prédikáció és a sákramentumok*, in Fekete Károly – Literáty Zoltán – Steinbach József (szerk.): *Igehirdetők kézikönyve*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2021, 411–430.

BOROSS Géza: *Homiletika*, Budapest, 1988.

BULLINGER Henrik: *A második helvét hitvallás – Vallástétel és egyszerű magyarázat az igaz hitről és a tiszta keresztyén vallás egyetemes tantételeiről*, Budapest, A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, 2017.

FEKETE Károly: *Homiletika*, Debrecen, 1993.

FEKETE Károly: Keresztség, in Békési Andor – Boross Géza – Pásztor János – Szenes László (szerk.): „*Hirdesd az Igét*” – *Igehirdetők kézikönyve*, Budapest, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, 1980, 197–202.

<https://www.facebook.com/watch/?v=428334434937732>.

id. FAZAKAS Sándor: Isten kezében, *Igazság és Élet*, IV. évf., 2010/3, 486–488.

LOMENT Péter: Hívás és küldés, *Igazság és Élet*, IV. évf. 2010/4, 675–676.

LOMENT Péter: Isten ajándéka – feladat!, *Igazság és Élet*, IV. évf., 2010/4, 673–674.

MÁRKUS Mihály: Isten tervei nagyszerűek, in Köntös László – Steinbach József (szerk.) „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet...*”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 97–99.

NAGY Péter: Fontossági sorrend, *Igazság és Élet*, IV. évf., 2011/4, 689–691.

PETERDINÉ MOLNÁR Judit: A keresztény ember élete – Isten képernyője, *Igazság és Élet*, II. évf., 2008/2, 99–100.

PÜSKI Lajos: A szeretet teljességre jutása, *Igazság és Élet*, III. évf., 2009/2, 272–273.

SIPOS Brigitta: A keresztség mint kezdőpont, *Igazság és Élet*, III. évf., 2009/1, 102–105.

SZUNYINÉ SZABÓ Judit: Bővülködés, in Köntös László – Steinbach József (szerk.) „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet...*”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 153–155.

SZÜCS Ferenc: *Szabadság és megkötöttség*, Budapest, Dunamelléki Református Egyházkerület, 2022.

SZÜCS Zsolt László: Ne félj!, in Köntös László – Steinbach József (szerk.): „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet...*”, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, 163–164.

TÓTH Orsolya: A várt gyermek, *Igazság és Élet*, VI. évf. 2012/3, 503–505.